

visning, fortæller John Glen. De rummer også en god portion humor som i politijagten på den brandbil, James Bond stikker af med i San Franciscos gader. Og selv om John Glen gør en dyd ud af at fastslå, at James Bond filmene ikke rummer noget politisk budskab, er det helt bevidst, at han har valgt at fremstille russerne menneskeligt, med lune under den bastante facade. F.eks. er den ledende KGB-mand mindst lige så interesseret i de sexede damer, som Bond er det. Der er løbet meget vand i åen siden de første agentfilm og James Bond film så dagens lys under koldkrigen.

- Vi forsøger hele tiden at modernisere filmene, så de ikke er gammel-dags, siger Glen. Selv om vi ikke længere bygger på Ian Flemings bøger, moderniserer vi i samme ånd, som vi forestiller os, han ville have gjort. Og skal vi tale om udvikling af de faste skabeloner er James Bond i »A View to a Kill« ikke kun oppe imod en rivaliserende skurk - men oppe imod hele den moderne teknologi, computerindustrien og dens bagmænd, der spiller en stor rolle i filmen.

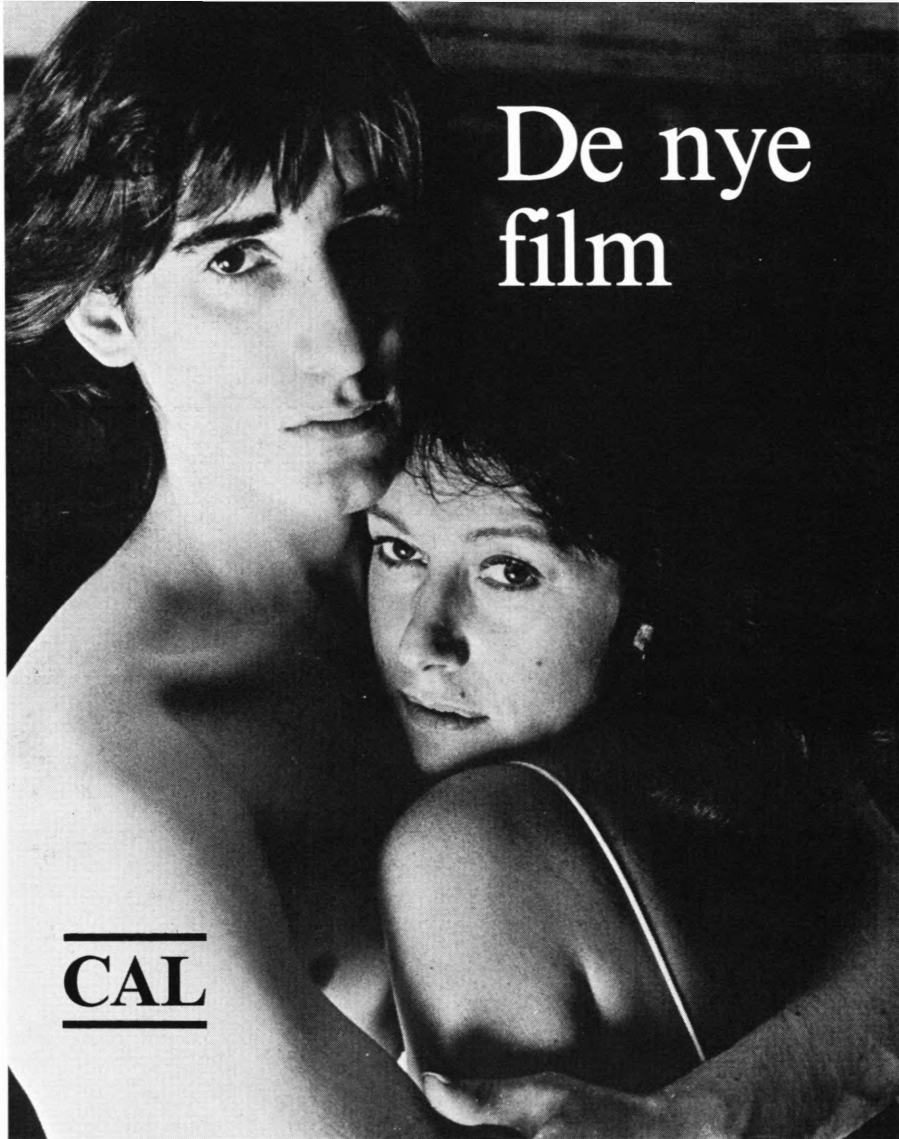
- Men hvad kvinderne angår, fortsætter Glen med et sideblik til Fiona Fullerton, holder vi fast ved at fremstille de kvinder, James Bond omgiver sig med som entydigt feminine og sensitive. Fiona Fullerton er det, men den figur Grace Jones fremstiller er det ikke. Det skyldes, at hun er det kvindelige modstykke til den mandlige skurk Zorin (Christopher Walken). Vi arbejder med fantasi og lader derfor James Bond omgive sig med de kvindelige drømmefigurer, som vi mener, det mandlige publikum har.

På et punkt lader James Bond filmene sig dog ikke justere efter tiden - og det er med hensyn til Roger Moores alder. Moore har i dag passeret de 50, hvilket dog ikke anfægter Glen synderligt.

- James Bond er en moden og erfarne mand, der har prøvet lidt af hvert her i livet. Aldersmæssigt opfatter jeg ham som midt i 40'erne, så jeg mener nok, der kan gå nogle år, før vi udskifter Roger. Men når vi gør det, bliver det et større projekt, for så skal vi også udskifte de andre skuespillere bag de gennemgående figurer, Money-penny, M og Q.

Fiona Fullerton nikker. Også hun foretrækker 10 minutter sammen med Roger Moore på lærredet fremfor at stå og slide på teaterscenen i årevis i England.

Kaare Schmidt & Christian Alsted.

John Lynch og Helen Mirren i en scene fra »Cal«

»Cal« er en stille film. En af den slags lavstemte og alligevel indtrængende hverdagsdramaer, der giver et diskret og personligt kig ind i en anden tilværelse. En god film.

Cal er en løs- og langlemmet ung mand, der ikke rigtig ved, hvad han skal gøre af sig selv. Og det hjælper hans omstændigheder ham så med at finde ud af - på godt og ondt. Omstændighederne er Ulster, Nordirland.

Cals tilværelse ligner mange andre unges. Hans horisont er snæver, og han har ikke mange udsigter, men han er fundamentalt set en god fyr af den stille slags. Helst vil han være i fred, men det tillader hans tilværelse ham ikke.

Han hører til mindretallet i den urolige nordirske provins, og filmen tager diskret for givet, at katolikkerne er undertrykte. Cal vil ikke, kan måske ikke tage stilling til konflikterne, men han hører til i IRA's sfære og lader sig modstræbende bruge som chauffør ind imellem.

De nye film

Filmens historie begynder voldsomt dramatisk med en nedskydning af en af »the Brits«, en engelsk politibetjent. I gentagne flashbacks ser vi, at Cal har noget med den historie at gøre, men det er hans hverdag uden arbejde og uden bestemte mål, der er centrum i historien. Cal dasker rundt, og på et tidspunkt forelsker han sig i en noget ældre bibliotekar, Marcella. På trods af tilbageholdenhed og generthed lykkes det ham at trænge ind i hendes liv. Det gør han gennem småjobs på gården, hvor hun bor med sin datter og sin afdøde ægtemands forældre. Manden er blevet skudt ned af IRA. Han var politibetjent, og gården er set i Cals flashbacks.

Cal flytter ind på gården, da hans og faderens hus brænder. Faderen er enkemand, stiltfærdig og stolt over at være vellidt på sin protestantiske arbejdsplads. Cal har ved hans fortjeneste også haft arbejde på slagteriet, men han kunne ikke udholde stanken. Faderen brummer, men accepterer.

Han sørger pænt for Cal, der knap kan få taget sig sammen til at ordne opvasken i løbet af dagen. De kommer godt ud af det med hinanden, men deres hus ligger i et protestantisk kvarter, hvor nogle vil tvinge dem ud. Og det lykkes altså ved at sætte ild til deres hus. Faderen flytter sagtmødt ind hos en enlig ven, men han går i opløsning efter branden.

På gården får Cal rigtig kontakt med Marcella, der er katolik, som han selv, men som har været part i et »blandet ægteskab«. Hans pubertetsforelskelse i hende blandes med skyldfølelser over deltagelse i mordet på hendes mand, og skyldfølelsen bliver ikke mindre, skønt Marcella ikke var specielt lykkelig med ham. Da Cal igen bliver blandet ind i en lille IRA-aktion, går det helt galt, og han når akkurat at erklære Marcella sin kærlighed, før han bliver kørt væk.

»Cal« er ikke en melodramatisk Romeo og Julie-historie. Han og Marcella er ikke modparter i en uløselig konflikt, og at de mødes er ikke den skæbnens ironi, der sætter højtryk under passionerne. Stemningsmæssigt og i sit forhold til den politiske baggrund minder filmen noget om »Hævnens engel« (»Angel«), vist af DR i 1984.

»Hævnens engel« stillede dog slet ikke nogen politiske spørgsmål, men undgik al konkret hentydning til den konkrete baggrund for historien. »Cal« tager den politiske konflikt med som baggrund og som en tråd i handlingen. På den måde stiller »Cal« spørgsmål, som den ikke besvarer, og det er filmens svageste punkt, at den vil vikle handlingstråde med så forskelligt stemningsleje ind i hinanden.

Det politiske kommer i nogen grad til at fremstå som en dramatisk kulisse, som en effekt, men det er imervæk en effekt, som også i den konkrete nordiske hverdag skaber dramaer. Nedskydningen, sammenkædningen af samleje og flashbacks til mordet virker noget »tænk« filmiske. Dygtigt konstrueret bibringer det spænding i fortællingen, men det er hverdagsdramaet, der hæver »Cal« over hverdagsfilmen.

Hverdagen i filmen er betvingende dejligt beskrevet. Her kommer det dæmpede, det melankolske med herlige glimt af humor, det usagte til ære og værdighed. Skuespillernes under-spil får lov at sive ind uden ord. Langlemmede Cals bekymrede og perplekse ansigt, hans frysen og hans tavshed siger meget om hans konstante angst og trøstesløse udsigter.

Helen Mirrens Marcella er så rigtig, at hun er på vej ud af lærredet. Det har da også givet hende en pris for bedste kvindelige hovedrolle. At hun falder for den halvvoxsne Cal er forklaret ved hendes ensomhed og pludselige frihed såvel som af hendes styrke til at se bag om Cals bekymrede og usle ydre.

Faderen er perfekt som anonym arbejder, der passer sit. Han er så levende i sit »væsen«, og hans opløsning efter branden bliver en af filmens mest rørende scener. Der er mange fysisk eller mentalt skadede mænd i denne film, og også det taler sit tavse sprog om prisen for den politiske tilstand. Om ofrene i hverdagen. Om livet bagefter.

Denne stemning, hverdagsbeskrivelsen i små glimt, i korte indstillinger og sekvenser, de få replikker og de

Cal og hans far

små bevægelser kan minde en dansk tilskuer om det bedste i Nils Malmros' film. Her er så bare oveni skuespillerpræstationer, der siger sparto til amatører, hvad angår ægthed også i de længere indstillinger og replikker.

»Cal« er optaget syd for grænsen, og den var republikken Irlands officielle bidrag til Cannes festivalen i 1984. Pat O'Connor har instrueret på baggrund af en roman af Bernard Mac Laverty. Vi kender O'Connor fra TV-spillet »The Ballroom of Romance«, men han har ikke før lavet spillefilm. Varme ord fra producer David Puttnam gav ham denne opgave.

Og det er – til trods for skønhedspletter – en smuk debut.

Ulla Bo Halvorsen.

CAL

Cal. England 1984. **P-selskab:** Enigma. **Ex-P:** Terence A. Clegg. **P:** Stuart Craig, David Puttnam. **P-samordner:** Mo Coppiters. **P-leder:** Dominic Fulford. **Instr:** Pat O'Connor. **Instr-ass:** Bill Craske, Christopher Thompson, John Phelan, Nick Daubeny. **Manus:** Bernard Mac Laverty. **Efter:** Egen roman. **Foto:** Jerzy Zielinsky (farve). **Kamera:** Seamus Corcoran. **Klip:** Michael Bradsell. **P-tegn:** Stuart Craig. **Ark/Dekor:** Josie MacAvin. **Sp-E:** John Evans. **Kost:** Jack Gallagher, Penny Rose. **Musik:** Mark Knopfler. **Tone:** Campbell Askew, Pat Heyes, Bill Rowe. **Medv:** Helen Mirren (Marcella Morton), John Lynch (Cal McCluskie), Donal McCann (Shamie), John Cavanagh (Skeffington), Ray McNally (Cyril Dunlop), Stevan Rimkus (Crilly), Catherine Gibson (Mrs. Morton), Louis Rolston (Dermot Ryan), Tom Hickey (prædikant), Gerard Mannix Flynn (Arty), Seamus Ford (Mr. Morton), Edward Byrne (Skeffington Senior), J. J. Murphy (mand på bibliotek), Audrey Johnston (Lucy), Brian Munn Robert Morton), Daraugh O'Malley (arret politimand), George Shane (politimand), Julia Dearden (ekspeditrice), Yvonne Adams (nabo), Laurence Foster (soldat ved vejspærring), Scott Frederick, Gerard O'Hagan (soldat på gård).

Længde: 102 min. 2815 m. **Censur:** Hvid. **Udl:** Nordisk. **Prem:** 9.9.85 – ABCinema.

APROPOS DAVID PUTTNAM:

Produceren som stjerne

David Puttnam, en af filmen »Cal«s producere, er guld værd for engelsk filmproduktion. Det er endnu sjældent, at producerens navn »sælger« filmen til offentligheden og dermed får status på højde med stjerne blandt skuespillere og instruktører. Men denne status er Puttnam ved at opnå i England.

For 15 år siden tog Puttnam springet fra reklamefilmbranchen til den

risikable spillefilm. Han har nu i en alder af 43 sit eget filmselskab, Enigma, som ikke bare producerer en mængde uafhængige film, men som også har fast kontrakt med giganten i britisk film, Goldcrest. Han fungerer som producer eller som executiv producer for både Goldcrest Television og Goldcrest Films, der begge kun er småpletter i øjet på mediekonglomeratet Pearson Longman, som blandt andet ejer Penguin Books og Financial Times. Gennem de store kontrakter er han opdaget i USA, og det har så igen givet fine muligheder for at skaffe kapital til den britiske filmindustri.

Puttnams filosofi er enkel. Vilkaarene for gennemsnitsfilm skal være gode, før man kan vente sig perler. Og det er gennemsnitsfilmene – budgetmæssigt – og endda de helt lavt budgettede film, som har gjort ham til et navn – og har ført ham til de »store« film, hvis budget foreligger i dollars.

Film er ikke kun instruktørens, men han ret enkelt, men et samarbejde mellem mange parter. »Jeg ser mig om efter mennesker, der deler den opfattelse. De fleste instruktører vil erklære sig enige i, at andre end instruktøren er vigtigst på visse tidspunkter i produktionen. Men ligeså snart de er igang med en karriere, ligeså snart har medieerne overbevist dem om, at de er eksemplarer af dette mystiske væsen Den Store Instruktør – så ønsker de selvfølgelig at tro på det. Og det efterlader ikke megen plads for samarbejde. Derfor arbejder jeg meget med debutanter.«

Mange mener, at David Puttnams helt særlige talent ligger i at se og dyrke talentet i ubrugte kræfter og sætte deres karrierer på skinner. Han tror på de mennesker, han vælger, og han er blevet en strategisk figur i det næsten-glemte aspekt ved den kreative filmbranche: at dyrke stjernefrø.

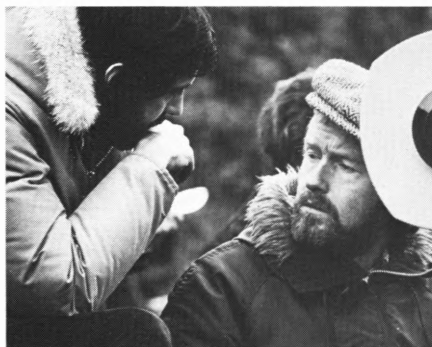
For det drejer sig ikke kun om at finde en instruktør. Der skal findes den *rigtige* instruktør til den *rigtige* manuskriptforfatter og de *rigtige* skuespillere... rigtige mennesker kombineret med de rigtige emner før en film bliver god. Og det er Puttnam altså den rigtige til.

Han har produceret film for Jacques Demy og Ken Russell, men langt de fleste af hans produktioner er af debuterende instruktører, som nu er navne eller i hvert fald lovende.

I 1972 kom »Stardust« af Michael Apted og med David Essex, igen i 1975 var der et hit med Alan Parkers

børnegangsterfilm »Bugsy Malone«, og Puttnam producerede også Parkers næste succes »Midnight Express« (1978). Også Ridley Scotts debutfilm »Duellanterne« fra 1976, Adrian Lynes »Foxes«, Hugh Hudsons »Viljen til sejr« (1981) er produceret af David Puttnam, og Bill Forsyth nåede kun akkurat af få premiere på »Gregory og pigerne«, før Puttnam producerede hans »Local Hero« (1980). Siden har så Roland Joffès debutfilm »Killing Fields« overgået dem alle i såvel udgifter som indtægter, og nu er altså blandt andet Pat O'Connors »Cal« på vej rundt til alverdens lærreder og skærme.

»Alle mine succes'er bygger på min evne til at sammensætte en gruppe af

Øverst David Puttnam sammen med Ridley Scott, herover Martin Sheen i Scotts »Duellanterne«

individer, der instinktivt ønsker at lave samme film«, skrev Puttnam diplomatisk til Louis Malle, da han alligevel hellere ville arbejde med Joffé på »Killing Fields«. Han fortsætter i øvrigt samarbejdet med Joffé i »The Mission«, en film på vej, der foregår i Sydamerika efter den spanske erobring. Også den er en storproduktion med et budget på 12 millioner pund.

Hvor instruktøren fundamentalt set er ansvarlig for alt det, som kameraet ser, koncentrerer produceren sig om det, som kameraet ikke ser – inklusive instruktøren. Puttnam beskriver producer-rollen: »Jeg er ansvarlig for emnet, for igangsættelse og udvikling af manuskriptet, for at skaffe pen-

gene hjem og for at organisere den egentlige produktion«.

Der er masse af overlapninger til instruktørens arbejdsområde. For eksempel hører teknikere ind under producentens ansvar, men under instruktørens indflydelse, og omvendt falder valget af skuespillere under instruktørens ansvar og producentens indflydelse«.

I disse post-auteur-teori-tider kan det være nærliggende at spørge, om ikke David Puttnam har ambitioner om at instruere selv. Men nej, han er tilfreds med den balance mellem frihed og disciplin, som »det bedste job af alle« medfører. Også med at arbejde med mellem tre og seks film på én gang, aldrig helt at have fri og ind

Øverst en scene fra »Bugsy Malone«, herover Burt Lancaster (i midten) i en scene fra »Local Hero«

imellem at bruge alle frie albuer. »I kærlighed, krig og filmproduktion gælder alle kneb«, lyder det i de kredse.

Den nyoprettede britiske TV-kanal Channel Four har givet ham ekstra travlt. Han har været executiv producer på en serie »First love«, og på adskillige enkeltproduktioner. Som executiv producer varierer hans rolle meget fra produktion til produktion, men glansen fra hans navn kan i mange tilfælde kradse penge ind til de stræbende talenter. Og han har magt til at sætte produktioner i gang. Sidst er altså »Cal« og Pat O'Connor sat på Puttnams skinner.

Ulla Bo Halvorsen